

Joy and Trembling: The Strange Nature of the Days of Awe Torah in Motion-Rabbi Hyim Shafner

Rosh Hashanah is enigmatic and contradictory in many ways. What are some?

Musaf Service for Rosh Hashanah
Now, let our Kedushah ascend
To thee, our God, who art King.

Congregation:

Let us tell how utterly holy this day is and how awe-inspiring. It is the day when thy dominion shall be exalted, thy throne shall be established on mercy, and thou shalt occupy it in truth. True it is that thou art judge and arbiter, discernor and witness, inscribing and recording all forgotten things. Thou openest the book of records and it reads itself; every man's signature is contained in it.

The great shofar is sounded; a gentle whisper is heard; the angels, quaking with fear, declare: "The day of judgment is here to bring the hosts of heaven to justice!" Indeed, even they are not guiltless in thy sight. All mankind passes before thee like a flock of sheep. As a shepherd seeks out his flock, making his sheep pass under his rod, so dost thou make all the living souls pass before thee; thou dost count and number thy creatures, fixing their lifetime and inscribing their destiny.

Reader:

On Rosh Hashanah their destiny is inscribed, and on Yom Kippur it is sealed, how many shall pass away and how many shall be brought into existence; who shall live and who shall die; who shall come to a timely end, and who to an untimely end; who shall perish by fire and who by water; who by sword and who by beast; who by hunger and who by thirst; who by earthquake and who by plague; who by strangling and who by stoning; who shall be at ease and who shall wander about; who shall be at peace and who shall be molested; who shall have comfort and who shall be tormented; who shall become poor and who shall become rich; who shall be lowered and who shall be raised.

But repentance, prayer and charity cancel the stern decree.

מוסף לראש השנה

וּבְבֹרֵךְ וְלִקְרָא הַשֵּׁלֶחַ קְדוֹשָׁה, כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מְלִךְ.

Congregation:

וְתִתְּנֵהוּ תְּהִלָּה קְדוֹשָׁה הַיּוֹם, כִּי הוּא נוֹרָא וְאֵיּוֹם; וְבוֹ תִּשְׁאֵל מְלַכּוּתְךָ, וְיִכּוֹן בְּתִסְדָּר בְּסֵאֶדָה, וְהִשָּׁב עָלֵינוּ בְּאַמְתּוֹ. אַמְתּוֹ כִּי אַתָּה הוּא דָּתָן וּמוֹכִיחַ, יוֹדֵעַ נֶגְדָה, וְכוֹתֵב יְחוּתָם, וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה, וְתוֹכַחַד כָּל בְּנֵי־בְחֻרָה; וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַחַיּוֹת, וְמֵאֱלֹהֵינוּ יִקְרָא, וְחוֹתֵם בְּכָל אֲדָם בּוֹ.

וּבְשֹׁפָר עָרוֹל יִתְקַע, וְקוֹל דְּרָקוּהָ דְקָח יִשְׁמָע; וְקוֹלֵי אֲבָרִים יִתְפַּזְּזוּ, וְחִיל וְדַעַדָּה יֵאָחֲזוּ, וְיֵאָמְרוּ הֲגַה יוֹם הַדִּין, לְפָסוֹד עַל צַבָּא קְרוֹם הַדִּין, כִּי לֹא יִזְכוּ בְּצִיּוּדָה הַדִּין, וְכָל בָּאֵי עוֹלָם יַעֲבִירוּ לְפָנֶיךָ כְּבַגְיָן קְרוֹן. בְּכַבְּרָתָהּ רוּעָה עָרְרוּ, מַעֲבִיר צִאֲנוּ תַּחַת שְׂבָטֶיךָ, כִּן מַעֲבִיר וְתַסְפֹּר וְתַמְנֶה, וְתַסְפֹּד נֶפֶשׁ כָּל חַי, וְתַסְתַּוֵּד מַצְבֵּה לְכָל בְּרִיָּה, וְתַחַתּוֹב אֶת עוֹד דִּינָם.

Reader:

בְּרֵאשִׁי הַשָּׁנָה וְתַחֲבוּיָהּ, וְכַיּוֹם צוֹם כַּפּוֹר וְתַחֲבוּיָהּ, כַּמָּה יַעֲבִירוּ, וְכַמָּה יִקְרָאוּ; מִי יִתְּנֵהּ, וּמִי יִמּוּת; מִי יִקְבֹּץ, וּמִי לֹא יִקְבֹּץ; מִי יִבְרָשׁ, וּמִי בְּצָמָא; מִי יִבְרָשׁ, וּמִי בְּמַגְפָּה; מִי בְּהַעֲרֵתָהּ, וּמִי בְּסִקְרָתָהּ; מִי יִנְיֵת, וּמִי יִנְעַם; מִי יִשְׁבֹּט, וּמִי יִשְׁרַף; מִי יִשְׁלַח, וּמִי יִתְּסַר; מִי יִעֲנֶה, וּמִי יִשְׁפֹּל; מִי יִרְוֶם, וְיִתְּפַח.

וְתַחֲבוּיָהּ וְתַפְלָה וְהַדַּעַדָּה
מַעֲבִירוּ אֶת לֵשׁ הַמַּגְדָּה.

אין נערכין פרק שני ערכין :

מי אבא חלקן בקרבנותיהם - דמיה הוא מתחטטין והולכין: ולא חס חלקי מעט - דכתיב (איכה א) קרא עלי ושעור ובפי' דמסתחא בעמי (דף כ"ג) תעור רוחא סאל מליה מליה דמתי קרא עלי מעט: הכרי - הלל: מקדש - בעשרת מלאכה: קריאת - תורה אורי העולה: דמיה קליה - דמיה קליה קול לשמות: חלקי - חלקי: קול - עיניש גילוי דעה: וכלל - מי כלל נשין דה ע"ה וקול דקרי וקריין לן נשין: מפתחה לה בשמים - שנה היו טחטטין סחמתי הקבוצה והיא וטחטת בת ריח כדאמריי במדותיה (דף ו') ים השוק אומר השם הקדק הדק העוב שחלל יפה לבשמים: מי כלל - כלל: ומתחנה נחשח: מתחנה - דק שיטתין תקפלי: מתחנה - קול לוישמיש: שמים - כן עמי לללים ומי מתחשה: בכאר - פי המתין כדא עטע שם דחב כדאמר: אל יתקלח חס - שחטתו אינה אלל מתקלח לט שלמי מקדש ראשון ע"ה גבטרה עשו כתיב (ד"ה א) חס) הכל בכתיב חס ד'ה' על השחיל כל מלאכה האכילה: הדוולים טבולא נורנגוא: וזו ויתגלל שקרים אישקלעוילא: ומעבד אה העימה: כשהיה קול אה משיח: מתחנה - שנה נורשין אה דקן מתחנה וד"ה אהא בעין קא: משה

כל וימא דרג חלוקין בקרבנותיהם דפסח און חלוקין בקרבנותיהם שבת חלוקין בקרבנותיהם לימא לא איקרי מעד ראש חודש דאידי מעד לימא לא איקדיש בעשית מלאכה דכתיב *השור יודע לכם כליל התקדש* ושני רג לילה המקדש לרג מען שירה (א) ושני מקדיש לרג אין מען שירה ראש השנה ווסהביפורים דאידי מעד ואיקדושבעשית מלאכה לימא משום ד' אבדו דאמר רב אבדו אמר בלאבי השחת לפני הקב"ה דבישע בפני מה אין ישראל איקדים שירה לפניך ברה' וביום הכפרים אמר להן 'אפשר בלך וישב על כסא דתיין וספרי חיים וספרי מרים פתוחין לפני וישאל אומרים שירה לפני והא רעובה כן דלא רבי ולא רבי ואמרי מישום ניסא פורים דאיכא ניסא לימא *אמר רבי יצחק לפי שאין אומרים ו שירה על גס שברוצה לארץ מתקף לה רב טחמן בר יצחק ורבי יצחק מצרים דגם שברוצה לארץ תוא ואמרין הלל ו כרתניא עד שלא נבנסו ישראל לארץ ודכשירו כל הארצות לומר

20

עין כששם
ני סוזה

אלה ונהג אלף ש"ט סכרס וכן משמע מדן דרש ט"ב דנכרית (דף ז') ודקאמר רבא הילכתא משנה עשר ימים שהיה נומר כין ההלל בין פרק למרק פוסק באלמנה הפרק א"ט פוסק ימים שאין היחד נומר כין ההלל אש"ט באלמנה הפרק פוסק ואם א"ן מנרקין פלו מלי הספקי א"כ בדבר וכו' משני רשוח נדו יספוק ועד כאן לא לא אכתיב ליה אלא משני היראה ומשני הכבוד ולא דמי להאי דקאמר פרק לולב וערבה (שנה דף ס"ה) אומענה לא מנרכיטן ה"מ לטעול דמתה כתי ערכה אכל אקריאה דמתה מנרכין שטר והא דקאמר חסם ס"ד דחשתי (דקאח) חסא יחיד לא יאמחו לואחם החמיל גומר פי' יחיד ארץ להחמיל ואם החמיל נומר ונדויעט מתחם דליטר חייבין הי"ט מתנהג בעלמא וק"ל רב דסבר לאשוקבניה החמיל הכל דליטר חייבין לקרותו וגם יחיד נמי נומר כשהחמיל ור"ה פי' יחיד לא יאחיל ככרסו ואם החמיל ככרסה נומר כל) ומ"מ נקטע (דרביש שמחון) [דרי"ת] כידן דמת לברך לטיור נמי כחמילה דתי דודלי און מחייב לאחור מ"מ מאחד כמקוק עמנו לכן און א' ככרסה לבעלה כמס ששאים מברשות על גביה לולב שא"ט בעללה אש"ט דטערוה מ"מ הם רשואה ליטע און זה ככרסה לבעלה: ספק: אבורן מולא הכרס חמ"ה א"ן

Talmud Aruchin 10b

Then let the Hallel be said on the New Year and on the Day of Atonement, both of which are called Festival and are sanctified by [the prohibition of] labour?3 — That [is not possible] because of R. Abbahu, for R. Abbahu said: The ministering angels said before the Holy One, blessed be He: Why do not the Israelites say a song before you on the New Year and on the Day of Atonement? He answered them: Would that be possible; the King sits on the throne of

Judgment, with the books of those destined to live and destined to die before Him, and Israel singing a song before Me?

Tosafot

אמרו מלאכי השרת מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכיפורים - אבל לא קאמר מפני מה אין אנו אומרים שירה משמע שמלאכי השרת אומרים שירה ולכך אומר ר"י דבר"ה וביום הכיפורים אין לדלג דינו יוצא אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין זקנם ואוכלין ושותין ושמים יודעין שהקב"ה עושה להן ניסים. (Q. Why do they sing? Says all are judged, vihamalachim yachafezun?...)

-The other side-

.-Yirushalmi Talmud

א"ר סימון כתיב [דברים ד ח] ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים וגו' ר' חמא בי ר' חנינה ור' הושעיה חד אמר אי זו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין זקנם ואוכלין ושותין ושמים יודעין שהקב"ה עושה להן ניסים.

Rebbi Hama ben Rebbi Hanina and Rebbi Hoshia. One said, is there a people like this people? Usually in the world a person who knows that he will stand in trial dresses in black, wears black headdress, and lets his beard grow, since he does not know how his trial will end. But Israel are not so, but they wear white, wear white headdress, cut their beard, eat, and drink, and are happy. They know that the Holy One, praise to Him, will perform wonders for them.

Nechemia - 8

וַיֵּאָסְפוּ כָּל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר לְהֵבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל:

the entire people assembled as one man in the square before the Water Gate, and they asked Ezra the scribe to bring the scroll of the Teaching of Moses with which the LORD had charged Israel.

וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקְּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכָל מִבֵּין לְשִׁמְעַ בַּיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

On the first day of the seventh month, Ezra the priest brought the Teaching before the congregation, men and women and all who could listen with understanding.

וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם מִן־הָאוֹר עַד־מַחְצִית הַיּוֹם נֹגֵד הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַמְּבִינִים וְאֲזַנֵּי כָּל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה:

He read from it, facing the square before the Water Gate, from the first light until midday, to the men and the women and those who could understand; the ears of all the people were given to the scroll of the Teaching.

וַיַּעֲמֵד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מַגְדֵּל־עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לְדַבֵּר וַיַּעֲמֵד אֶצְלוֹ מִתְּתִיָּה וְשִׁמְעֵ וְעֵנִיָּה וְאוּרִיָּה וְחַלְקִיָּה וּמַעֲשִׂיָּה עַל־יְמִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ פְּדִיָּה וּמִיִּשְׂאֵל וּמִלְכִּיָּה וְחִשְׁשִׁם וְחַשְׁבַּדְנָה זְכַרְיָה מְשָׁלִם: (פ)

Ezra the scribe stood upon a wooden tower made for the purpose, and beside him stood Mattithiah, Shema, Anaiah, Uriah, Hilkiah, and Maaseiah at his right, and at his left Pedaiah, Mishael, Malchijah, Hashum, Hashbaddanah, Zechariah, Meshullam.

וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֹּפֵר לְעֵינֵי כָּל־הָעָם כִּי־מַעַל כָּל־הָעָם הָיָה וּכְפָתְחוּ עֲמֻדוֹ כָּל־הָעָם:

Ezra opened the scroll in the sight of all the people, for he was above all the people; as he opened it, all the people stood up.

וַיִּבְרַךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם אָמֵן | אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה אַפְּיִם אֶרְצָה:
Ezra blessed the LORD, the great God, and all the people answered, "Amen, Amen," with hands upraised. Then they bowed their heads and prostrated themselves before the LORD with their faces to the ground.

וַיִּשְׁוֹעַ וּבְנֵי וְשֶׁרְבִיָּה | יָמִין עֲקֹב שִׁבְתִּי | הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָהּ קְלִיטָא עֶזְרָיָהּ יוֹזְבָד חֲנַן פְּלֵאִיָּה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם עַל־עַמְדָּם:

Jeshua, Bani, Sherebiah, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodiah, Maaseiah, Kelita, Azariah, Jozabad, Hanan, Pelaiah, and the Levites explained the Teaching to the people, while the people stood in their places.

וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשׁ וְשׁוֹם שֶׁכֵּל וַיְבִינּוּ בַמִּקְרָא: (o)

They read from the scroll of the Teaching of God, translating it and giving the sense; so they understood the reading.

וַיֹּאמֶר נְחֻמְיָה הוּא הַתְּרַשְׁתָּא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן | הַסֵּפֶר וְהַלְוִיִּם הַמְּבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאָבְלוּ וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בּוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשִׁמְעֵם אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה:

Nehemiah the Tirshatha, Ezra the priest and scribe, and the Levites who were explaining to the people said to all the people, "This day is holy to the LORD your God: you must not mourn or weep," for all the people were weeping as they listened to the words of the Teaching.

וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אֲכֹלוּ מִשְׂמֵנַיִם וּשְׁתוּ מִמִּתְקִים וּשְׁלְחוּ מִנְחָה לְאִין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנָינוּ וְאַל־תִּעֲצְבוּ כִּי־חִדַּנְתִּי יְהוָה הִיא מַעֲזָכֶם:

He further said to them, "Go, eat choice foods and drink sweet drinks and send portions to whoever has nothing prepared, for the day is holy to our Lord. Do not be sad, for your rejoicing in the LORD is the source of your strength."

Attempting to resolve the contradictory nature of Rosh HaShanah

--taz

(א) (פמ"ג) א"א הלל כו'. - לפי שספרי החיים והמתים פתוחים ואיך יאמר שירה ואע"ג שאנו בטוחים שנצא זכאים בדין מ"מ צ"ל ירא וחרד מאימת הדין ועי"כ נזכה לזכות:

Yom Teruah --

R. Moshe b"r Shlomo ibn Habib was born in 1654 in Salonika, Greece 1689 he was appointed as Rishon leZion. Maharam ibn Habib died rather young in 1696.

מפני מה אין ישראל אומרים שירה כו' ק"ק מהא דכתב הטור ס"ס תקפ"א דרוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש כו' ע"ש ואפשר לומר דכל יחיד לעצמו לובש לבנים ושמח לעצמו לפי שבטוח בה' דיכתבו לחיים אמנם בכל העולם לא יבצר דיש נכתבים למיתה ובשביל כבודם א"א הלל בר"ה וי"ה ודוק:

Manifestations and repercussions-Fasting or not, language of joy or not in the liturgy, crying, etc.

שבלי סדר ראש השנה רפד רפה הלקט קלד

(רפד) דין סדר להתענות בראש השנה.

יש נודקן להתענות בשני ימים של ראש השנה וסוכין על האגדה הכתובה למעלה בהלכה רפ"ב שיש ספרים שכתב בהן באין גדולי ישראל וכתענו בראש השנה ושבעתי כפחור אחר ור' דוד שבו יהיה הגיל להתענות בראש השנה והיה איבר שכן קבלה בדיקון שכל מי שהגיל להתענות בראש השנה וסמנה רגילו ילא להתענות אינו בשלים ינתנו. ובפנהגות בנו אישפירא בעצמו שאך הכפי אישפירא נהגין להתענות בראש השנה ולא לעמוד בבוקר לומר סליחה וכיום רב יהודא נאך וע"ל בעצמו אסור להתענות בשני ימים טובים של ראש השנה כשום יקרו רב כשאר ימים טובים שנאמר תקנו בתודע שופר בכנס ביום רגנו. וכיום שבשאר ימים טובים אסור להתענות כך אסור להתענות בראש השנה כשום ינג יום טוב ורבינו (*) כערוה נאך וע"ל כתב בפ"י ספר זורא שפירש זכראש השנה אסור להתענות בין מדבריו תורה ובין מדברי קבלה בין מן הבריות בין מן התלמוד. מדבריו תורה בניין ששה לכל המעלות שנאמר בו בקרא קדש כמו שנאמר בכולם. וקרו הג ככל הענין שנאמר תקנו בתודע שופר בכנס ליום רגנו איה הג שהתודע בתכנס בו היו אומר זה ראש השנה וקרו ליה הג וכתוב ביה בהג ישמחה. ועוד אמר ר' יונה הוקטו כל המיערות זה לזה הא לפדת ישמחה ראש השנה לכל ימים טובים. מדבריו קבלה [מניין] יקרו קדש בערוץ ויאמר להם התרשמתו לנו אכלו ממשנים ושרו ממחקים ושלחו כטה לאין נכון לו וגו' וענין זה ביו"ט של ראש השנה כתוב. מן הבריות בניין דהניא וכל סביבותיה כתינות ולא כתרועות שכן בנינו ביום הפגורים כתינות ולא כתרועות ר' יקובה אומר כתרועות ולא כתינות שכן בנינו בראש השנה כתרועות ולא כתינות. מן התלמוד בניין דכפי גרסין בהלמוד ארין ישראל אבר רב יוסף כתוב בו נוי גדול ר' הניח ר' יהושע חד אבר אי זו אובת באותה זו כנהג שפחולם אדם שיודע שיש לו דין לובש ישחורם וכתענו שחורם ומגדל וקטו ואינו הוקך צפרנו לפי שאינו יודע האך דינו יוצא אבל ישראל אינו מן ליבשין לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחים וקוב ומתחבין צפיריהם ואיבלים ושיקין ושכחים בראש השנה לפי שיהיה שחוקים וישמחה להם נמים ושוניא דינם לבש וביה וקורע להם [את] גור דינם הרי כבשה ראויה שאסור להתענות בראש השנה וכן בעצמו בספר רב האי נאך וע"ל :

מדרש רב

לזכר. שפירושם נוף נקי ליה לן בה. [מש"ל] הרי אברהם יחם בן הדין היה מהנהג בריה מקרו דהניח הלום שחורו להתענות כשנה אש"ס כהק אש ע"י מלך או ע"י שד"ס כריה שכבוד לו בנין כמותי. ומ"ו הדין אברהם הים מתינו (המעט נוי של יח) שולחן מלא וכל דין קדש סדרו ככל המעשה כיום קיום וניח' פד וכתוב עליו הריה אלעזר מתיב"ס א"כ כמתי עולה גמי יתענה סדרו החמשים והולגם וכו' :

זה ר"ה ועוד כמ"ה קרי ליה חג וכתוב ושמחה בחגך וא"ל יוהג הוקטו כל המיערות זה לזה הא לפדת ישמחה ראש השנה לכל ימים טובים. מדבריו קבלה בניין שכן כתוב בערוץ [כתמיה ח] ויאמר להם לבו אכלו משמנים ושרו ממחקים ושלחו מטה לאין נכון לו כי קדוש היום לארוננו ענין זה כר"ה כתוב דכתיב בחדש השביעי צלח לחדש ותלי טעמה בקדושת היום [ג] וטובה ומשלים ולא בשמחה בנין ב"ה ועוד כחטופה הניה עשו כבר בחדש בשנת שיח (בולכות דרוש) ומכאן נתי דה"ק לכו אכלו משמנים שרו ממחקים חובה קאמר ולא רבוי דוניה דאל הטלבו ואל הכבו דתלי טעמה נתי בקדושת היום דכתוב כי חרות ה' היא משובס אלמא מיהה ביום ה"ה אכילה ושמיה מיבה קאמר ליה ואמר לכן להתענות מן הבריות בניין דהניא בירושלמי עיר שיש בה מפלה כל סביבותיה מהרשעות ולא מהענות שכן מליט כר"ה שמהרשעין ולא מהתעין. ומן התלמוד בניין דהכי הני בירושל' ר' המא בר חנינא ור' אבין בר אביוה לומר חד אמר איזו לומה כלומה זו כנהג שבעולם אדם שיודע שיש לו דין לובש שחורים ומגדל זקטו שאינו יודע היך יולא דינו אכל ישראל אינו מן לובשין לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין וקנס ולובלין ושתחיס ויודעים בהקב"ה שיעשה להם גם הרי מן התלמוד שאסור להתענות כר"ה ועוד מב' :

Maimonides Laws of Megilah 3 **הלכה ו**

ולא הלל של חנוכה בלבד הוא שמדברי סופרים אלא קריאת ההלל לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין בהן את ההלל, ושמונה עשר יום בשנה מצוה לגמור בהן את ההלל, ואלו הן: שמונת ימי החג, ושמונת ימי חנוכה, וראשון של פסח ויום עצרת, אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה. ולא תקנו הלל בפורים שקריאת המגילה היא ההלל. +/השגת הראב"ד/ אלא קריאת ההלל לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין. א"א ויש בהם עשה מדברי קבלה השיר יהיה לכם כליל התקדש חג (ישעי' ל, כט). +

6

It is not the recitation of *Hallel* on Chanukah alone that is a Rabbinic ordinance, but rather, at all times - i.e., on all the days that the complete *Hallel* is recited, [the obligation to do so] is a Rabbinic ordinance.

There are eighteen days during the year when it is a mitzvah to recite the entire *Hallel*. They are: the eight days of Sukkot, the eight days of Chanukah, the first day of Pesach, and the holiday of Shavuot. *Hallel* is not recited on Rosh HaShanah and Yom Kippur, since they are days of repentance, awe, and fear, and are not days of extra celebration. The [Sages] did not ordain the recitation of *Hallel* on Purim, because the reading of the Megillah [serves the purpose of *Hallel*].

Alter of Slobodka on Tishuvah and Pleasure

עונג שבת ועונג התשובה

א. **כתוב** בתורה: "ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וכו' ויקדש אותו" (בראשית רבה ב). השבת אינה בריאה חדשה, שהרי לא כתוב שה' ברא את השבת, כי אם להיפך: "ויכל אלהים ביום השביעי", שבו נגמרה הבריאה של ששת ימי בראשית, אלא שבשבת נשלמה הצורה של כל הבריאה, היינו שביום זה לבשו כל ששת ימי המעשה צורה, ומהי הצורה שנקבעה ביום השבת? קדושה, שכן כתוב: "ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו" (שם). כלומר שביום השבת עם גמר הבריאה נתקדשו כל העולמות העליונים והתחתונים שנבראו בששת ימי המעשה בקדושת השבת, ונמצא איפוא שצורת כל הבריאה היא קדושה.

The first shabbat gave form to the 6 days of creation which were matter. That "form" is kidusha, holiness.

ובמה מתבטאת קדושת השבת? בעונג, שהרי נצטוינו לשמור את השבת ולקדש אותו כדברי הכתוב: "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ), ואיך עלינו לקדש את השבת? על ידי זה שנבלה בו בתענוגים. ולא עוד אלא שיש לקרוא את השבת בשם עונג, כדברי הנביא: "וקראת לשבת עונג" (ישעיה נח). הרי מתגלה לנו שמהות הקדושה הוא עונג ונמצא שצורת כל הבריאה היא עונג ועידון.

We sanctify the shabbat through physical pleasure. Thus we can conclude that the nature or essence of holiness is (physical) pleasure, and the nature of the entire creation is pleasure.

וכשנעמיק עוד, יתברר שששת ימי המעשה הם בבחינת חומר לשבת, וכשם שהשבת הוא גמר הבריאה כן הם ששת ימי המעשה התחלה לשבת. אי אפשר לשבת בלי ששת ימי המעשה, שהרי שבת הוא יום השביעי, ומשום כך כתב הרמב"ן שחובת זכירת השבת לקדשו אינה על יום השבת בלבד, כי אם על כל ימות השבוע, כי כל ימות השבוע הם חלק מהשבת. ולכן מונים את כל הימים לא בשמות בפני עצמם, אלא מקשרים אותם לשבת: אחד בשבת: שני בשבת: שלישי בשבת וכו' (ראה רמב"ן שמות כ:ח).

והנה אי אפשר לנו לתאר בשום אופן את העונג של ששת ימי המעשה, שהרי אין בכוחנו לתפוש את העונג ממה שנברא על כדור הארץ אף ביום אחד, כגון: מאורות השמים, הפירות, הצמחים, הבריות השונות, ועוד שבכל יום ויום, מלבד העונג ממה שנברא בו, הלך ונתווסף עונג בזה שהצטרף והשלים כל מה שנברא בימים שלפניו. ועל אחת כמה וכמה, העונג של היצירה מכל ששת ימי המעשה ביחד שהושלמה בהם כל הבריאה. וכל זה נתקדש בקדושת שבת שהיא צורת כל הבריה, כלומר, שהעונג והעידונים שנבראו בכל יום ויום, לא היו עד השבת אלא בבחינת חומר, ואילו בשבת קיבלו צורתם. ואם כן כמה רב הוא העונג והעידון של יצירת ששת ימי המעשה לאחר שקיבלו צורתם, שהרי התענוגים שלהם הוא חול לגבי העונג של יום השבת שהוא יום קדושה מופשטת ללא כל לבוש.

וכשם שכל ימי בראשית הלכו והוסיפו בכל יום על השלמת הבריאה עד השבת, כן הוסיפו הימים לאחר שבת בראשית, אף לאחר שנתקדשו בצורה של קדושה - עוד השלמות והשלמות בכל יום ויום, והשבת שבאה לאחריה הוסיפה עליהם עוד קדושה על קדושה ועונג על גבי עונג, עד שהקודמים נחשבים בבחינת חול לגבי הבאים, וכן בכל שבוע ושבוע ובכל שבת ושבת עד לאין סוף ושיעור.

ב. והנה הקדושה של יום השבת באה דוקא על ידי תענוגים גשמיים, כגון אכילה ושתייה, שהרי חז"ל דורשים: "זכור את יום השבת לקדשו" - "זכרהו על היין" (פסחים קט), כלומר שקדושת השבת באה על ידי שתיית יין, ואם אין לו יין או שהפת חביב עליו יותר, מקדש על הפת. ועוד שאין קידוש אלא במקום סעודה. וכן אמרו חז"ל "שלא ניתנו אלא לאכילה ושתייה" (ירושלמי שבת טו), וזה טיבה של הנשמה היתרה שבשבת, ש"אוכל ושותה"

ואין נפשו קצה עליו" (רש"י ביצה טז), הרי שקדושת השבת מתפשטת גם על התענוגים הגשמיים, עד שגם הם נעשים קודש ואי אפשר לקדש את השבת כי אם רק על ידם. ונמצא שכל הבריאה שהיא קדושה אינה מתבטאת כי אם על ידי תענוגים גשמיים.

ומכאן שגם התשובה אינה באה אלא על ידי תענוגים גשמיים, שהרי עיקר התשובה היא לתקן את הפגם שפגם בקדושה, ואם קדושה היא עונג, הרי הפגם בקדושה הוא העדר העונג ואין לתקנו אלא על ידי השלמת העונג, כלומר, על ידי תענוגים גשמיים.

From here we see that Tishuvah, return, repentance, can only come through physical pleasure, for, the main purpose of tishuvah is to fix that which has been damaged in the realm of holiness, and if holiness is pleasure thus it must be the case that the damage to holiness is a holding back of physical pleasure, and can only be repaired through the completion of pleasure, which means to say, through physical pleasures.

וכן מצינו בדברי הכתובים. אנו קוראים בס' עזרא (ט:ו) שעזרא בא לידי הכרה עמוקה מאד בחטאיו, עד שאמר: "אלהי בושתי ונכלמתי להרים פני אליך כי עוונותינו רבו למעלה ראש ואשמתנו גדלה עד לשמים". ולכאורה היו צריכים להתאבל ולהצטער על החטאים ולהתענות ולהסתגף עליהם. והנה אנו רואים להיפך, כי כשהגיע ראש השנה, שהוא יום הדין וראשון לעשרת ימי התשובה, אמר עזרא אל העם: "אל תתאבלו ואל תבכו וכו' לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וכו' כי קדוש היום לאדוננו" (נחמיה ח). הרי שדוקא על ידי התענוגים, ותענוגים גשמיים, כגון אכילת משמנים ושתית ממתקים, יש להגיע אל התשובה. והוא מוסיף "כי קדוש היום לאדוננו", כלומר, על ידי התענוגים הגשמיים האלה תקדשו את היום ותתקנו את הפגם שפגמתם בקדושה, ודוקא משום שקדוש היום, הוא הגורם להתענג בתענוגים גשמיים.

ולא עוד אלא לגבי יום הכפורים שהוא היום הקדוש ביותר והכתוב מזהיר אותנו: "לפני ה' תטהרו", כלומר, עליכם להיטהר ולשוב בתשובה לפני ה', גם על יום זה צייתה אותנו התורה לכבדו, כמו שהגמרא מספרת: "אמר ליה ריש גלותא לרב המנוא, מאי דכתיב 'ולקדוש ה' מכובד'? אמר ליה, זה יום הכפורים שאין בו לא אכילה ולא שתיה, אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה" (שבת קיט). הרי שגם לשם קדושת יום הכפורים, יש להשתמש בעינוגים וכיבודים גשמיים, כגון כסות נקיה, ועל ידי כך להיטהר ולהתכבד ולבוא לידי תשובה וקדושה.

ועוד אומרים חז"ל: "תני חייא בר רב מדיפתי 'ועניתם את נפשותיכם בתשעה', וכי בתשעה מתענין והלא בעשור מתענין? אלא לומר לך שכל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי" (יומא פא:). הרי שעיקר צורת התענוג הוא העונג, ובזה שיקדים יום לפניו להתענג באכילה ושתיה, השלים בזה את התענית ומעלים עליו כאילו התענה גם ביום התשיעי והוסיף על הקדושה.

ואמנם מוצאים אנו שבכוחו של אדם להעלות גם ענינים גשמיים למצב של קדושה. הרי מקדיש אדם חתיכת בד לשם פרוכת לארון הקודש או למעיל לספר תורה, ואף אם האדם המנדב הוא רשע, מקבלים החפצים האלה ערך של קדושה והכל מנשקים אותם. וכן אם אדם נודר בהמה לקרבן, הרי היא נעשית קדושה ועולה לריח ניחוח לה', ולא עוד אלא מי שנהנה ממנה הוא מועל בקודש.

ובאמת אין במציאות הבריאה ערכים גשמיים, כי כל העצמים בעולם הם מתחילת בריאתם - רוחניים, אלא שהאדם בירידתו מהפך אותם לגשמיים.

In truth there is nothing physical in the creation, for all reality from its creation is spiritual, but we in our fall changed it to physicality.

והרי "אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולים לו בשר ומסננין לו יין" (סהנדרין נט:), ומתוך כך היה נהנה מזיו השכינה. ומה שהמלאכים אינם אוכלים ושותים, אין זה מתוך גודל מדריגתם, אלא להיפך משום שלא נתעלו למדריגה כזאת ואין להם היכולת להתענג מהבריאה הגשמית שברא ה'. ואותם שלושה המלאכים שבאו לאברהם אבינו ואכלו ושתו, התעלו בהשראתו של אברהם והגיעו למדריגה שיהיו ראויים ליהנות מתענוגים גשמיים, כפי שאומרים חז"ל ש"בצדקתו של אותו צדיק ובשכר טורח שהטריח, פתח להם הקדוש ברוך הוא פיהם ואכלו שנאמר: 'עומד עליהם תחת העץ ויאכלו'" (ילקוט וירא יח). ובתוך כך אנו יכולים להבין כי ביום השבת, או בימים הטובים ובימים הנוראים, שהם ימי מנוחה וקדושה, מתעלים כל התענוגים הגשמיים לרוחניים, והאדם מתעלה על ידם למדריגות רוחניות עילאיות ובא לידי השגה בצורת הבריאה ולידי הכרה עליונה שהיא התשובה.

From this we understand that on shabbat or holidays or on the days of awe which are days of rest and sanctity, we raise all the physical to spiritual level, and we can concieve of the nature of the creation, and to recognize the higher reality -this is teshuvah.

ג. ולאחר שבאנו לידי כך שצורת השבת והתשובה הוא העונג, נבין למה הגיע אדם הראשון לידי תשובה דוקא ביום השבת. חז"ל אומרים: "ויצא קין מלפני ה'" - רבי חמא בשם רבי חנינה בר רבי יצחק אמר: יצא שמח וכו', פגע בו אדם הראשון אמר לו מה נעשה בדיןך? אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדם הראשון מטפח על פניו ואמר: כך היא כוחה של תשובה ואני לא ידעתי, מיד עמד ואמר: 'מזמור שיר ליום השבת'" (בראשית רבה כב:ג). הכרתו של אדם הראשון בחומרת החטא היתה כל כך גדולה, עד שלא עלה על דעתו שיתכן תיקון לחטא. והנה נתוודע לו מקין שיש אפשרות להתפטר, שמתחילה נגזר על קין להיות נע ונד, ולאחר התשובה הקיל עליו ונשארה הגזירה להיות נע בלבד, וזה היה חידוש גדול אצל אדם הראשון עד שטפח על פניו וקרא בהתפעלות: "כך הוא כוחה של תשובה ואני לא ידעתי".

ולכאורה, כיון שבא לידי הכרה שהתשובה מועילה ואפשר לתקן את החטא, היה לו להתוודות ולשוב מיד, ולמה התחיל ממזמור שיר ליום השבת? אלא שאדם הראשון הכיר שהתשובה באה על ידי העונג, ולכן קשורה התשובה עם השבת שהוא יום עונג, והתחיל לזמר. אמר שירה זמרה קודם לוידויו, לפני שאמר "טוב להודות לה'", ואמר שירה זמרה לאחר הוידויו, לאחר שאמר "טוב להודות לה'". וגם עצם המושג וידויו הוא שם נרדף להודאה ושידה, כי אין התשובה והוידויו ענין של צער כי אם של עונג אשר זוהי גם צורת השבת ויש לשיר ולזמר על כך.

Adam realized this, that tishuvah mainly comes through pleasure.

לכאורה אפשר למצוא סתירה לדברים אלה, שהרי הרא"ש מביא בשם רב נוטראי גאון שביום טוב שני של ראש השנה ואף אם חל בשבת מותר לשבת בתענית (ראה רא"ש סוף מס' ראש השנה, וכן בטור או"ח תקצז; וראה שם שרב האי גאון והרא"ש חולקים על כך), הרי שלדבריו התשובה באה על ידי תענית וסיגופים ולא על ידי עונג.

אולם אין בזה כל סתירה, שהרי כתב ר' יונה גירונדי בתחילת ספרו "שערי תשובה", שהעיקר השלישי של התשובה הוא היגון, והוא מסביר שעיקר היגון שיבוא מטוהר הנפש ומאת טוהר הנשמה העליונה, כמו שכתוב (ישעיה נז): "כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי" (ראה שערי תשובה א:ג), ויגון כזה אינו אלא עונג ועידון. הרי גם אצל הקדוש ברוך הוא אנו מוצאים מושג של עצבות, כביכול, כמו שכתוב: "ויתעצב אל לבו" (בראשית ו), והאם יתכן שבאותו זמן לא נתקיים מה שנאמר "עז וחדוה במקומו" (דברי הימים א טז:כז)? אלא שעצבות כזו שהיא לפי המושגים הרוחניים, אין בה ניגוד לחדוה, וכן גם יגון הנשמה שהזכרנו יש בו משום עונג, ויגון מותר בשבת. וכמו כן התענית שמביאה לידי יגון כזה, עונג הוא בשבילו (ראה ב"ח או"ח תקצז שהוא מתרץ בזה את

תמיהת הרא"ש על רב נוטראי גאון מדברי עזרא שציוה לישראל בראש השנה: "אכלו מעדנים ושתו ממתקים", "דהיינו עונג דידיה דיתוב בתענית".

ולא עוד אלא שגם היסורים שסובלים הרשעים בגיהנום עונג הוא בשבילם, משום שהם יודעים שביסורים אלה הם מצטרפים ומזדככים מעוונותיהם ואין אושר גדול מזה, כמו שאמרו חז"ל: "אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב 'עוברי בעמק הבכא' (תהלים פד). 'עוברי' - אלו בני אדם שעוברים על רצונו של מקום; 'עמק' - שמעמיקים להם גיהנום וכו' שמצדיקים עליהם את הדין ואומרים לפניו: רבונו של עולם! יפה דנת, יפה זכית, יפה חייבת ויפה תקנת גיהנום לרשעים, גן עדן לצדיקים" (עירובין יט). שנינו שיסורי גיהנום נוראים מאד עד שכל יסורי עולם הזה אינם שוים לרגע אחד של יסורים בגיהנום. ועוד שכאן אמור שמעמיקים להם גיהנום. והנה משוים חז"ל את היסורים האלה של הגיהנום לעונג ועידון של הצדיקים בגן עדן, וכשם שאומרים "יפה תקנת" על גן העדן לצדיקים, כך אומרים "יפה תקנת" על הגיהנום לרשעים. ולוא היו מעלים את הרשעים מגיהנום ומושיבים אותם בגן עדן, לא היו מתקיימים, וכמו שאמרו חז"ל שלעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאים בה ורשעים נידונים בה" (נדרים ח), הרי שאינם יכולים לסבול תענוגיהם של הצדיקים והוא עינוי בשבילם, ורק בגיהנום הם מתקיימים ועוד מתענגים בו ורואים בו תקנה יפה. וזהו החסד שגמל הקדוש ברוך הוא עם האדם, שלאחר שקלקל את עצמו על ידי החטא ואינו יכול לקבל את העונג והעידון של הבריאה שלפני החטא, ברא לו עולם אחר, עולם של יסורים ועינויים הנקרא גיהנום, שהרשעים מוצאים בו עונג בצורה אחרת, בזה שעוונותיהם מתמרקים והם מתכפרים, מצטרפים ומיטהרים לפני ה'.

ומכאן גם נבין מה שאמרו חז"ל: "אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלישים שנה וכו' והעלה זרזי תאנים על בשרו מאה ושלישים שנה" (עירובין יח). ולכאורה הרי אמרו חז"ל שאדם הראשון אמר שירה זמרה, ואיך יתכן שבאותו זמן סיגף את עצמו בתענית ובסיגופים כאלה? אולם באמת התענג אדם הראשון גם לאחר החטא ואמר שירות ותשבחות לה" תוך הנאה רוחנית עילאה. אלא שהתדמה לקונו ויצר לעצמו לאחר החטא צורר. אחרת של חיים שאנו קוראים בלשונונו סיגופים בבחינת הגיהנום לרשעים, וגם בהם מצא עונג וסיפוק בזה שהוא מזדכך על ידם, כשם שהרשעים רואים תקנה יפה בגיהנום, ואמר מזמור שיר טוב להודות לה' (תהלים צב).

וזוהי הבחינה של יגון הבא מטוהר הנפש והנשמה שהזכיר ר' יונה גירונדי לא שיצער את עצמו, אלא ייצור לו צורה אחרת של תענוגים הבאים מתוך יגון הנפש. ומי שאינו מגיע למדריגה כזו שיתדמה לקונו ליצור מהעונשים שהוא מעניש את עצמו כדי לתקן את חטאיו עינוג ועידונים והוא סובל מסיגופיו צער ממש, לא די שאין לו תשובה אלא התרחק ממנה בתכלית הריחוק, כי התשובה היא עונג ועידון והעדר העונג הוא חטא.

The pain of purification is actually pleasure.

Alter of Slobodka on Rosh Hashanah

עבודתנו בראש השנה

א. עזרא הסופר אמר: "אלהי, בושתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך כי עוונותינו רבו למעלה ראש וחטאתנו גדלה עד לשמים" (עזרא ט). חז"ל אמרו על עזרא שראוי היה שתינתן תורה על ידו (סנהדרין כא), ואפשר להבין כמה גדולה היתה מדריגתו ועד כמה היה רחוק לפי מושגיגו מן החטא, ובכל זאת הוא רואה את עצמו כולו מלא אשמה עד שעוונותיו רבים למעלה מראשו וחטאותיו גדולות עד לשמים. היינו בין בכמות ובין באיכות, כי ברוב גדולתו ידע כמה שמדקדקים בשמים על כל חוט השערה ועל כל פגם דק, והיה מבויש ונכלם לפני ה'.

והנה כשהגיעו ימי הדין, היה צריך עזרא לכאורה לזעוק ולבכות לפני ה' ולהפיל לפניו תחנונים שיסלח לו על עוונותיו ופשעיו. אולם אנו קוראים להיפך. כשבא ראש השנה קרא אל העם ואמר: "אל תתאבלו ואל תבכו וכו' לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וכו' ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם". וכתוב אחרי כן שנאספו ראשי האבות אל עזרא "ולהשכיל אל דברי התורה" (נחמיה ח). הרי שדרך התשובה היא לא על ידי אבלות ובכיות ולא על ידי עצבות, אלא על ידי חדות ה' וההשכלה בדברי התורה.

Ezra speaks of the sinful nature of the people and himself. Yet when it came to the day of judgment, Rosh Hashanah he told the people to celebrate!

כבר עמדנו פעמים רבות בשיחותינו שאדם נברא בצלם אלהים, היינו "להבין ולהשכיל" (ראה רש"י בראשית א: כו) ושחכמתו היתה מרובה משל המלאכים. ואף על פי שחטא אדם הראשון וירד מגדולתו ובכל דור הלך המין האנושי ונתגשם עד שנאמר עליו "עיר פרא אדם יולד" (איוב יא), אבל לא נשתנה בעצם יצירתו ובכוחו לחזור בכל זמן למציאותו המקורית כבתחילת בריאתו. ואמנם קמו בדורות הקדמונים אנשים שהגיעו לאותה המדריגה. נאמר על אברהם אבינו שהיה "האדם הגדול בענקים" (יהושע יד) ותיקן את כל הדורות שלפניו? כתוב על משה רבינו שהיה "איש האלהים" (דברים לג) ולא קם כמותו? מסופר על דור המדבר שהיה "דור דעה" ולפני קבלת התורה פסקה זוהמתם (שבת קמו); חז"ל דורשים על שלמה המלך שכתוב עליו "ויחכם מכל האדם" (מלכים א ה יא) - אפילו "מאדם הראשון" (ילקוט שם). **והנחוח הזה טבוע בכל אדם ובכל הדורות, שאף על פי שנולד "עיר פרא", הוא יכול לעלות מעלה מעלה עד למדריגה גדולה משל המלאכים. וראוי הוא לזה בכל גיל ובכל זמן, ולא יאמר הנה כבר באתי בימים ולא אוכל עוד לעלות ולהשתלם.** וזה מה שאמר הכתוב: "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב), כלומר, שיש לחנך את הנער שגם כשיזקין ילך וישתלם יותר ויותר. ואף כשלא למד בנערותו וה"עיר פרא" שבו הלך והתגשם בתוכו יותר ויותר, בכל זאת בכוחו להתחיל ללמוד בבגרותו ולהתגבר על הפרא שבו וילך וישתלם. הנה מצינו שר' אליעזר הגדול התחיל ללמוד בהיותו בן עשרים ושמונה שנה, ור' עקיבא התחיל ללמוד בהיותו בן ארבעים, ויצאו מהם גדולי התנאים.

No mater what a person always has the ability to raise themselves to a high spiritual level.

זוהי העבודה המוטלת על האדם בימי הדין וזוהי דרך התשובה, להתעמק בשכלו, להשתלם בחכמה ובדעת ולעלות מעלה מעלה בהתאם לתכלית יצירתו. והעיקר לבוא עד חקר לבו, כי יש אשר ימלל אדם חכמה וידבר גבוהה גבוהה, ואין זה אלא בפיו, ועליו נאמר: "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני" (ישעיה כט). לא מדובר כאן על דברים מן השפה ולחוץ אלא אף שהוא באמת מכבד את ה' בפיו ובשפתיו וה' מעיד על כך: "בפיו ובשפתיו כבדוני", ואף אם הוא בוכה וצועק, אבל אם אין הדברים מגיעים לעמקי הנפש ואינו משכיל בדברי התורה שתהיה חדות ה' מעוזו, הרי לבו רחוק מהם, ועל כגון דא כתוב: "הנה רחוקי יאבדו" (תהלים עג), רחוק הוא מה' ורחוק הוא ממטרתו וסופו אבדון רחמנא לצלן, כי "רחמנא לבא בעי" (סנהדרין קו:), להבין ולהשכיל, להבין בלב ולהתפתח בשכלו, שזוהי כאמור המהות של "צלם האלהים".

ב. התורה נותנת לנו תיאור על דמותו של הקדוש ברוך הוא, כביכול, על ידי שלוש עשרה מדות הטוב והחסד: "רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה" (שמות לד). ומאחר שהאדם נברא בצלם האלהים, עליו להידמות לקונו בכל מדותיו: "מה הוא רחום אף אתה היה רחום; מה הוא חנון אף אתה היה חנון; מה הוא גומל חסדים אף אתה גומל חסדים" (שבת קלג:). וזהו פירוש המושג "להבין ולהשכיל". אין דרגתו השכלית באה לידי שלמותה אלא בהשתלמותו במדות ובהתדמותו לקונה וכל אימת שיש פגם במדותיו הריהו פגום גם בשכלו ובתבונתו וחסר הוא בעצמיותו בתור אדם, היינו בצלם אלהים שבו.

As long as it is heartfelt we can use our intellect and emotions to find a spiritual height. Through imitating God via the 13 midot of mercy.

הכתוב אומר (משלי יז): "למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין" ואמרו חז"ל: "אוי להם לשונאיהם של תלמידי חכמים שעוסקים בתורה ואין בהן יראת שמים" (יומא עב:). שלמה המלך החכם מכל אדם קורא לאנשים מסוג זה "תלמידי חכמים" שהרי אומר "לקנות חכמה", כלומר, שהוא קונה חכמה, אבל מכיון שאין לו לב, אין בו מדות טובות, אין בו גם יראת שמים, והריהו כסיל, החכמה שלו נחשבת לסכלות. ועל זה כתוב, כאמור: "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק

ממני" (ישעיה כט), כי אף שהוא חכם בפיו ובשפתיו ומכבד את ה', אבל אין בו מדות טובות, הריהו כאילו אין לו לב והוא רחוק מה'.

זוהי העבודה המוטלת עלינו בראש השנה. לשמור לבנו שלא תגוב בו שום מדה רעה. שום קנאה. שום שנאת חנם וכדומה. לדוגמה, כתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם" (תהלים קג). ואם כן צריך כל אחד להשתדל שגם הוא יהיה כולו חסד וכל מחשבתו תהיה להטיב עם הבריות. לרבות גם עם הרעים. אנו אומרים בפיוט "וכל מאמינים" על הקדוש ברוך הוא: "הטוב ומטיב לרעים ולטובים", וגם עלינו ללכת בדרכיו ולהטיב לכל הברואים ללא יוצא מן הכלל. ולא עוד אלא שעלינו לראות בכל אדם רק את הצד הטוב ולדון כל אחד לכף זכות. ואם לא נלך בדרך זו ונראה באנשים גם את הרע, הרי יש בזה זיקה של שנאת חנם, והיא מהעבירות החמורות ביותר.

We reach the heights by imitating the midot of God between people, this brings us to relationship with God. To be kind to every person, the good and the bad, as God is. To judge them favorably.

הבאנו לעיל דברי עזרא על ראש השנה "כי חדות ה' היא מעוזכם". רק אם נלך בדרך זו להשכיל בדעתנו ולהשתלם במדותינו, נבוא לידי חדות ה'.

Through this completion of our midot, our character, we will come to truly see God's beauty.

See Gemara below and then the following paragraph for a new interpretation of the gemara.

מסופר במס' ברכות (ל:): "אבי" הוה יתיב קמיה דרבה. חזייה דהוה קא בדח טובא. אמר: וגילו ברעדה' כתיב. אמר ליה. אנא תפילין מנחנא. ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא. חזייה דהוה קבדח טובא. אמר ליה, 'בכל עצב יהיה מותר' כתיב. אמר ליה אנא תפילין מנחנא". הרי רואים אנו ששמחה של קיום מצוה מפזרת כל רעדה וכל עצב ומביאה את האדם לידי בדיחות הדעת. ואם כן אין לנו בראש השנה לבכות ולהצטער אלא לעסוק בחכמה ובדעת ובתיקון מדותינו. שזו עצמיותו של האדם ומהות צלם האלהים שבו. ועבודה זו תביא אותנו לידי שמחה וחדוה ונמלא בזה את חובתנו בראש השנה שנאמר עליה: "כי חדות ה' היא מעוזכם".

We see that the joy of mitzvah (in this case tefilin) scatters any trembling or distress, and bring us to a state of joy and laughter. So on Rosh Hashanah we should not cry or be sad but rather engage in wisdom and the honing of our character, for that is the essence of the human being, and the nature of the "Image of God" within us. This engagement brings us to joy and beauty, and with this we fulfill our obligation on Rosh Hashanah...

Berachot 30b

מתני' אין עומדין להתפלל אלא מתוך כוון ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין, כדי שיכוננו לבם לאביהם שבשמים. אפילו המלך שואל בשלמו — לא ישיבנו, ואפילו נחש כרוך על עקבו — לא יפסיק.

MISHNA: One may only stand and begin to pray from an approach of gravity and submission.

There is a tradition that **the early generations of pious men would wait one hour**, in order to reach the solemn frame of mind appropriate for prayer, **and then pray, so that they would focus their hearts toward their Father in Heaven.** Standing in prayer is standing before God and, as such, **even if the king greets him, he should not respond to him; and even if a snake is wrapped on his heel, he should not interrupt his prayer.**

גמ' מנא הני מילי? אמר רבי אלעזר: דאמר קרא "והיא מרת נפש".

GEMARA: We learned in the mishna that prayer should be undertaken in an atmosphere of gravity. The Gemara asks: **From where are these matters** derived? Rabbi Elazar said: They are derived from the verses describing the prayer of Hannah, mother of Samuel, **as the verse states: “And she felt bitterness of soul, and she prayed to the Lord and she wept and wept”** (I Samuel 1:10).

ממאי? דילמא חנה שאני, דהות מרירא לבא טובא.

The Gemara rejects this proof: **From what** does that conclusion ensue? **Perhaps Hannah is different, as her heart was extremely embittered,** her prayer was embittered as well. This does not prove that everyone must pray in that frame of mind.

אלא אמר רבי יוסי ברבי חנינא, מהכא: “ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתווה אל היכל קדשך ביראתך”.

Rather, Rabbi Yosei, son of Rabbi Hanina, said, it can be proved **from here,** as David said: **“But as for me, by Your abundant loving-kindness I will enter Your house, at Your Holy Temple I will bow in reverence for You”** (Psalms 5:8). Entering into prayer like entering the Holy Temple must be performed reverentially.

ממאי? דילמא דוד שאני, דהוה מצער נפשיה ברחמי טובא. אלא אמר רבי יהושע בן לוי, מהכא: “השתתווו לה ביהדרת קדש”: אל תקרי “ביהדרת” אלא “בחרדת”.

The Gemara rejects this proof as well: **From what** does that conclusion ensue? **Perhaps David is different, as he would excessively afflict himself in prayer** in order to atone for his transgression with Bathsheba. Consequently, his cannot serve as a paradigm for proper conduct in prayer. **Rather, Rabbi Yehoshua ben Levi said,** it can be derived **from here,** from this verse that David said, not about his own worship, but about worship of God in general: “Give, unto the Lord, the honor of His name, **bow to the Lord in the beauty of holiness [behadrat kodesh]**” (Psalms 29:2). **Do not read: In the beauty of [behadraf] holiness. Rather read: In trembling of [beherdaf] holiness;** one must enter into prayer from an atmosphere of gravity engendered by sanctity.

ממאי? דילמא לעולם אימא לה, “הדרת” ממש. כי הא דרב יהודה הוה מציינן נפשיה, והדר מצלי. אלא אמר רב נחמן בר יצחק מהכא: “עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה”.

The Gemara rejects this too: **From what** does that conclusion ensue? **Perhaps, actually I would say to you** that it should be read as it is written: **Specifically, “in the beauty,”** and it means that one should pray in beautiful clothing, **as in the case of Rav Yehuda who would adorn himself and then pray.** Rav Yehuda believed that one who comes before the King must wear his most beautiful clothing. The Gemara has yet to find a source for the *halakha* that one must approach prayer from an atmosphere of gravity. **Rather, Rav Nahman bar Yitzhak said** it can be derived **from here,** from this verse: **“Serve the Lord in fear and rejoice with trembling”** (Psalms 2:11).

מאי “וגילו ברעדה”? אמר רב אדא בר מתנא אמר רבה: במקום גילה שם תהא רעדה.

Having cited this verse from Psalms, the Gemara asks: **What is the meaning of rejoice with trembling? Rav Adda bar Mattana said that Rabba said:** One may not experience unbridled joy; even **where there is rejoicing, there should be trembling.**

אבוי הוה יתיב קמיה דרבה חזייה דהוה קא בחד טובא. אמר “וגילו ברעדה” כתיב!

On that note, the Gemara relates: **Abaye was sitting before** his teacher **Rabba,** and **Rabba saw that he was excessively joyful. He said** to Abaye: **It is written: Rejoice with trembling,** one’s joy should not be unrestrained.

אמר ליה: אגא תפילין מנחנא.

Abaye **said to him:** It is permissible for me because **I am donning phylacteries** now and as long as they are upon me they ensure that the fear of God is upon me.

רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זיירא. חזייה דהוה קא בדח טובא אמר ליה: "בְּכָל עֶצֶב יְהִי מוֹתֵר" כְּתִיב?
Similarly, the Gemara relates that **Rabbi Yirmeya was sitting before Rabbi Zeira. He saw that Rabbi Yirmeya was excessively joyful. He said to him: It is written: "In all sorrow there is profit"** (Proverbs 14:23); sorrow is appropriate, not excessive joy.

אמר ליה: אָנָּא תְּפִילִין מִנְחָנָא.

Rabbi Yirmeya **said to him**: It is permissible for me because **I am donning phylacteries.**

מר ברביה דרבינא עבד הילולא לבריה, חזנהו לרבנן דהוו קבדחי טובא.

On a similar note, the Gemara relates: **Mar, son of Ravina, made a wedding feast for his son and he saw the Sages, who were excessively joyous.**

31a

-The Alter of Slobodka--the joy of the idea of the possibility of tishvah itself

דרך התשובה

בפרשיות המדברות על יציאת מצרים או קוראים, כי ה' הביא את המכות על פרעה ועל המצרים כדי להביא אותם לידי תשובה ויכירו באלהי השמים והארץ, כפי שאומרים הכתובים: "וידעו מצרים כי אני ה' בנטותי ידי על מצרים" (שמות ז); "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (שם ח); "כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך וגו' בעבור הראותך את כוחי ולמען ספר שמי בכל הארץ" (שם ט), ועוד כתובים רבים דומים. וכן אמרו חז"ל שמה "היה מורה לפרעה שיעשה תשובה, שלא חפץ לשלוח המכה עד שיזהירונו שיעשה תשובה" (שמות רבה יב). ויכולים לנו לבוא מתוך כך לידי הנחה שזוהי דרך התשובה, כי האמצעי להניע את הבריות לידי הכרה בה' ולחזור ממעשיהם הרעים הוא על ידי זה שיביאו עליהם יסורים.

אולם לא כן הדבר. על האדם להגיע לידי תשובה לא על ידי ההכרה בעונשים וביסורים שה' מביא עליו, כי אם על ידי הכרה בחסדים הרבים שה' גומל עם בריותיו.

Gadlut haadam, very different than orchot tzadikim

ולא עוד אלא שמספיק החסד של עצם התשובה, שה' מקבל את השבים אליו לאחר שחטאו לפניו, שהאדם יבוא על ידי הכרתו בחסד זה בלבד - לידי תשובה.

The recognition that teshuvah exists is such an act of chesed and honor that the idea itself will cause one to do tishuvah.

הרי לפי ההגיון אין כל מקום לתשובה,

כי לאחר שהאדם מתכחש לבוראו והולך אחר שרירות לבו ומשחית את דרכו, היתכן שיוותרו לו וימחו את פשעיו וחסאותיו. וכבר אמרו חז"ל (ירושלמי מכות ב): "שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו? אמרה להם: 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג). שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו? אמרה להם: 'הנפש החוטאת היא תמות'" (יחזקאל יח). ורק הקדוש ברוך הוא בטובו הגדול ובחסדיו המרובים נוהג עם בריותיו נגד ההגיון של החכמה והנבואה וסולח ומוחל לשבים אליו, כפי שמסיים אותו מאמר: "שאלו להקדוש ברוך הוא חוטא מהו עונשו? אמרה להם יעשה תשובה ויתכפר לו".

Tishuvah goes beyond the intellect, beyond the reasonable, (to what? love?)

ולא עוד אלא שהקדוש ברוך הוא הניח את התשובה ביסוד הבריאה, כפי שאומרים חז"ל שהתשובה נבראה קודם שנברא העולם (ראה פסחים נד), וכפי שמוסבר טעמו של דבר בזוהר (ויקרא טט): "עד לא ברא קדשה בריך הוא עלמא ברא תשובה, אמר לה לתשובה: אנא בעינא למברי בר נש בעלמא על מנת דכד יתובון לך מחוביהון דתהו זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עלייהו". עד כדי כך מגיע חסדו של הקדוש ברוך הוא שברא את העולם בתחילה על מנת כן שתינתן לבריותיו שיחטאו לפניו האפשרות לשוב אליו ולהיטהר לפניו.